

## ***Overheidsuitgaven kunst, cultuur, sport en recreatie stijgen in 2002 met 7,5 procent***

*ing. R. Overbeek*

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen, 2004.  
Bronvermelding is verplicht. Verveelvoudiging voor eigen gebruik of intern gebruik is toegestaan.

### **Verklaring der tekens**

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2003–2004	= 2003 tot en met 2004
2003/2004	= het gemiddelde over de jaren 2003 tot en met 2004
2003/'04	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2003 en eindigend in 2004
2001/'02–2003/'04	= boekjaar enz., 2001/'02 tot en met 2003/'04

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen.

Verbeterde cijfers in de staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

# Overheidsuitgaven kunst, cultuur, sport en recreatie stijgen in 2002 met 7,5 procent

ing. R. Overbeek

De overheidsuitgaven op het terrein van kunst, cultuurbeheer en -verspreiding, sport en recreatie bedroegen in 2002 bijna 6 miljard euro. Tegenover deze uitgaven genereerde de Nederlandse overheid ruim 1 miljard euro aan inkomsten. Per saldo heeft de overheid 4,8 miljard euro netto uitgegeven.

De verschillende overheidslagen hebben niet in gelijke mate bijgedragen. Gemeenten en het Rijk geven bijna 95 procent uit van de kosten van kunst, cultuur sport en recreatie. De overige 5 procent wordt bekostigd door de provincies en de gemeenschappelijke regelingen. Aan cultuurbeheer en -verspreiding werd het meeste uitgegeven. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de Rijksoverheid veel aan media heeft uitgegeven. De uitgaven op het gebied van sport en recreatie zijn meer een gemeentelijke aangelegenheid.

De Nederlandse overheid heeft in 2002 bijna zes miljard euro aan taken op het gebied van kunst, cultuurbeheer en -verspreiding, sport en recreatie uitgegeven. Tegenover deze uitgaven werd ruim een miljard euro aan inkomsten uit vooral reclamegeld en entree- en toegangsgelden ontvangen.

De gemeenten leveren bijna tweederde van de totale netto-bijdrage aan de vier genoemde bestedingscategorieën. Het Rijk neemt dertig procent voor haar rekening.

Per saldo neemt het onderdeel cultuurbeheer en -verspreiding de meeste bestedingsruimte in. Netto bedroegen de kosten voor activiteiten op dit gebied bijna 1,8 miljard euro.

Bij cultuurbeheer moeten we denken aan de zorg voor de monumenten en het beheer van archieven. Onder cultuurverspreiding rekenen we de onderdelen als musea, bibliotheken en media.

voor de media in 2002 bedroegen 881 miljoen euro. Deze uitgaven zijn gebaseerd op de Mediawet.

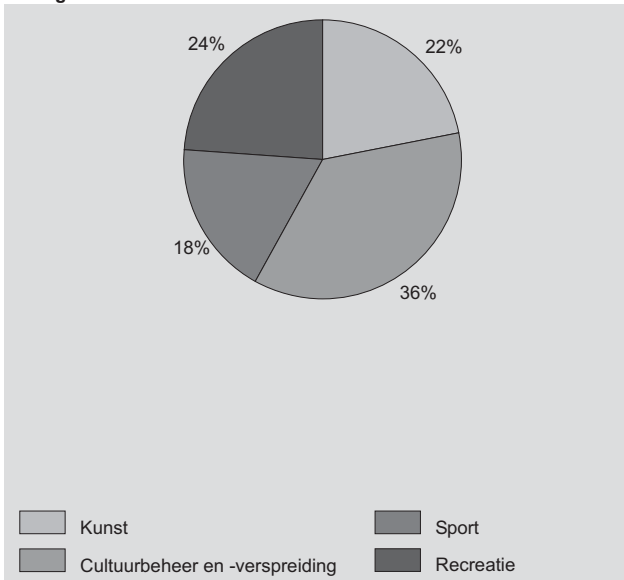
In de Mediawet is opgesomd welke instellingen uit de mediabegroting kunnen worden gefinancierd, de zogenaamde rijksomroepbijdrage.

Ruim driekwart van de Rijksomroepbijdrage ging in 2002 naar de landelijke omroepen. De overige vergoedingen gingen voornamelijk naar de leden-, wereld- en regionale omroepen. Tegenover de uitgaven stonden er voor het Rijk 222 miljoen euro aan inkomsten. Deze inkomsten betroffen voor 97 procent opbrengsten uit de etherreclame. Daarnaast zijn inkomsten verkregen uit rente van de omroepreserves.

**Tabel 1**  
Uitgaven Media het hoogst bij Rijksoverheid

	2001			2002		
	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
	<i>mln euro</i>					
Rijk	836	231	605	881	222	659
Provincies	121	57	63	110	43	67
Gemeenten	9	2	7	10	2	7
Totaal	966	291	675	1 001	267	734

## 1. Uitgaven aan diverse activiteiten



## Uitgaven Media het hoogst bij Rijksoverheid

Binnen cultuurbeheer en -verspreiding wordt het meest uitgegeven aan media. De uitgaven op het terrein van de media worden vooral bekostigd door de Rijksoverheid. De Rijksuitgaven

## Gemeenten meest actief op gebied van sport en recreatie

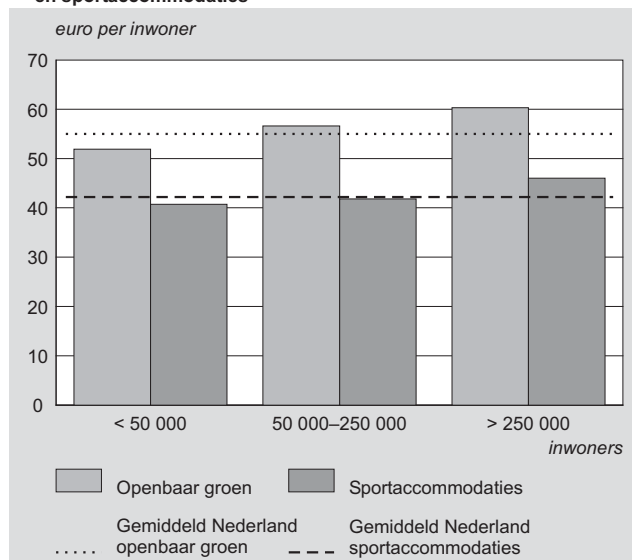
Gemeenten gaven van de onderscheiden overheidslagen in 2002 het meest uit aan recreatie. Naast bestedingen aan openbaar groen<sup>1)</sup> betroffen dit ook uitgaven voor openluchtrecreatieve voorzieningen<sup>2)</sup>.

De brutoutgaven van de gemeenten voor openbaar groen zijn de laatste jaren fors toegenomen. Ten opzichte van 2001 gaven de gemeenten binnen de groep recreatie vijftien procent meer uit aan openbaar groen.

De oorzaak van de toename van deze activiteit moet deels gezocht worden in het feit dat de oktoberstorm(en) veel schade hebben toegebracht. Gemeenten hadden veel werk aan het verwijderen van omgevallen en losstaande bomen en snoeien van bomen. Daarnaast veroorzaakten incidentele uitgaven een toename zoals de floriade in de gemeente Haarlemmermeer. De gemiddelde kosten van de grootste gemeenten voor openbaar groen lagen vijf euro per inwoner boven het landelijke gemiddelde van 55 euro.

De overheidsuitgaven voor sport waren in 2002 ook duidelijk een gemeentelijke aangelegenheid. De brutoutgaven voor sport kwamen voor 93 procent ten laste van de gemeenten. Van de ruim 1 miljard euro die de gemeenten in 2002 aan sport hebben uitgegeven was 87 procent bestemd voor de sportaccommodaties en ging acht procent naar de sportorganisaties. Per inwoner werd door de gemeenten aan sportaccommodaties gemiddeld 42 euro netto besteed.

## 2. Gemiddelde uitgaven gemeenten per inwoner voor openbaar groen en sportaccommodaties



De vier grootste gemeenten geven gemiddeld meer uit aan sportaccommodaties dan de middelgrote en kleinere gemeenten. De gemiddelde uitgaven van de grote gemeenten voor sportaccommodaties lagen vier euro per inwoner hoger dan het landelijke gemiddelde en stegen met hetzelfde bedrag per inwoner ten opzichte van 2001.

Op het terrein van de sportorganisaties namen de uitgaven van de gemeenten eveneens flink toe. De bijdragen van de gemeenten aan sportclubs en -raden zijn gestegen met 26 procent ten opzichte van een jaar eerder. In 2000 is door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) de breedtesportimpuls gestart.

Naast de breedtesportimpuls waren de vele sportevenementen, die in 2002 hebben plaatsgevonden zoals de UEFA-cupfinale in Rotterdam, van invloed op de sportuitgaven.

Breedtesport is alle sport die niet op top(sport)niveau wordt beoefend. De meeste Nederlanders die sporten vallen in deze categorie. Gemeenten kunnen hiermee een paar jaar lang een bijdrage krijgen voor nieuwe sportactiviteiten. De helft van de projectplannen wordt tot een bepaald maximum gefinancierd door het Ministerie van VWS. Gemeenten betalen zelf de andere helft van het programma aan sportverenigingen, sport-scholen en fitnesscentra.

### Effect cultuurnota zichtbaar

In het kader van de cultuurnota 2001–2004 adviseert de Raad voor Cultuur de staatssecretaris van Cultuur en Media eens per vier jaar over de aanvragen voor meerjarige subsidie van culturele instellingen. Met ingang van 2001 zijn het Rijk, de provincies en de gemeenten samen gaan werken om het bereik van cultuur te vergroten. Dit zogenaamde Actieplan Cultuurbereik is opgezet om meer en nieuw publiek te betrekken bij cultuuractiviteiten. Hierdoor namen in 2001 de uitgaven voor kunsten en bibliotheken sterk toe. In 2002 is deze ontwikkeling verder doorgezet. De gemeentelijke uitgaven voor kunst (waaronder vallen beroepsuitvoerende kunst, kunstaccommodaties, amateurkunst, scheppende kunst, muzische en culturele vorming en overige kunsten) stegen netto met negen procent. Deze verschillende onderdelen hebben niet in gelijke mate bijgedragen aan kunst.

De hoogste uitgaven van gemeenten aan kunst waren voor kunstaccommodaties (37 procent) en muzische en culturele vorming (30 procent). In 2002 namen de nettouitgaven voor deze beide activiteiten samen met 39 miljoen euro toe ten opzichte van een jaar

Tabel 2  
Gemeentelijke kosten naar bestedingscategorie en -grootte, 2002

	Uitgaven			Inkomsten			Saldo		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2000	2001	2002
<i>mln euro</i>									
R Openbaar groen	731	820	939	48	35	60	683	785	879
S Sportaccommodaties	809	876	925	244	252	253	565	624	672
C Bibliotheken	347	377	388	40	37	37	307	340	351
K Kunstaccommodaties	253	315	332	87	108	105	167	207	227
R Openlucht recreatieve voorzieningen	229	268	272	50	52	58	179	216	214
K Muzische en culturele vorming	170	192	211	18	22	23	152	169	188
C Musea	142	163	167	30	34	32	112	130	135
K Overige kunsten <sup>1)</sup>	76	107	107	11	17	15	65	89	92
C Monumenten	91	93	97	21	23	18	71	69	79
S Sportclubs-en raden	71	67	84	8	10	14	63	57	70
C Archieven	63	59	63	8	8	9	56	51	55
K Beroepsuitvoerende kunst	82	55	56	11	6	6	71	49	49
S Overige sport	44	46	53	12	14	14	32	31	39
K Amateurkunst	27	31	35	2	1	2	24	30	33
K Scheppende kunst	44	40	45	15	15	16	29	25	29
C Media	8	9	10	3	2	2	5	7	7
<b>Totaal</b>	<b>3 187</b>	<b>3 518</b>	<b>3 784</b>	<b>606</b>	<b>638</b>	<b>664</b>	<b>2 581</b>	<b>2 880</b>	<b>3 120</b>

<sup>1)</sup> Inclusief onverdeelde uitgaven gemeenten via Cultuurnota.

Toelichting:  
 R = Recreatie  
 S = Sport  
 C = Cultuurbeheer en -verspreiding  
 K = Kunst.

eerder. Dat de grote gemeenten een regiofunctie vervullen blijkt uit het uitgavenpatroon van kunstaccommodaties. Vooral bij de vier grootste gemeenten lagen de kosten voor kunstaccommodaties met 39 euro per inwoner ruim boven het landelijke gemiddelde van 14 euro per inwoner.

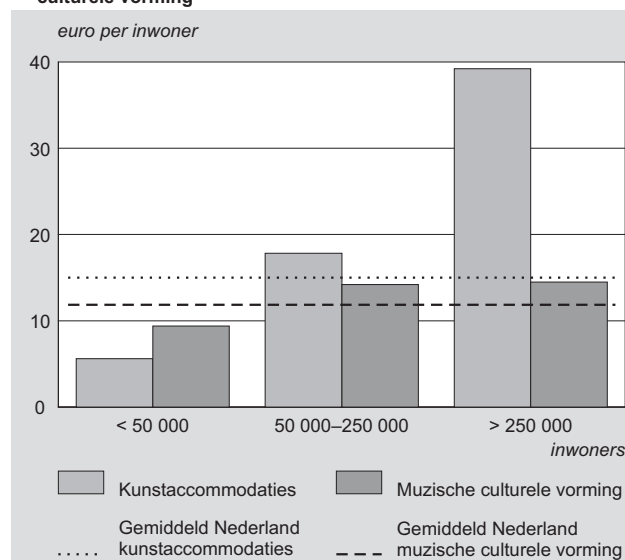
Het bedrag per inwoner dat de gemeenten uitgeven aan kunstaccommodaties lijkt evenredig af te nemen met het inwoneraantal. De middelgrote gemeenten gaven netto gemiddeld 18 euro per inwoner uit aan kunstaccommodaties. Gemeenten met minder dan 5 000 inwoners besteden hieraan nog maar zes euro per inwoner.

Bij de uitgaven voor muzische en culturele vorming zijn de verschillen tussen de grote, middelgrote en kleine gemeenten minder groot.

### Noten in de tekst

- 1) Onderhoud van parken en plantsoenen.
- 2) Fiets- en wandelpaden en recreatieplassen.

### 3. Uitgaven gemeenten aan kunstaccommodaties en muzische culturele vorming



Tabel 3  
Uitgaven voor kunst, cultuurbeheer en –spreiding, sport en recreatie, 2002

	Uitgaven					Inkomsten					Saldo				
	Rijk	Provincies	Gemeenten	Gemeenschappelijke regelingen	Totaal	Rijk	Provincies	Gemeenten	Gemeenschappelijke regelingen	Totaal	Rijk	Provincies	Gemeenten	Gemeenschappelijke regelingen	Totaal
<i>mln euro</i>															
<b>Kunst</b>	367	87	785	25	1 264	12	19	167	25	222	356	68	618	0	1 042
Beroepsuitoerende kunst	188	7	56	–	251	0	0	6	–	7	188	7	49	–	244
Amateurkunst	13	2	35	–	49	0	0	2	–	2	13	2	33	–	47
Kunstaccommodaties	–	2	332	–	334	–	0	105	–	105	–	2	227	–	230
Scheppende kunst	65	13	45	–	123	0	7	16	–	24	65	6	29	–	99
Muzische en culturele vorming	42	12	211	25	289	0	1	23	25	48	42	11	188	0	241
Overige kunsten <sup>1)</sup>	60	51	107	–	218	12	10	15	–	37	48	41	92	–	181
<b>Cultuurbeheer en –spreiding</b>	1 236	211	725	24	2 196	252	55	97	23	427	984	156	628	0	1 769
Musea	152	29	167	0	348	0	4	32	0	36	152	24	135	0	312
Monumenten	101	31	97	0	230	0	3	18	0	21	101	28	79	0	208
Bibliotheken	68	41	388	9	505	0	5	37	9	50	68	36	351	0	456
Media	881	110	10	–	1 001	222	43	2	–	267	659	67	7	–	734
Archieven	33	0	63	15	112	30	0	9	14	53	4	0	55	0	59
<b>Sport</b>	70	9	1 062	1	1 141	8	0	281	1	290	62	8	781	0	851
Sportaccommodaties	7	2	925	1	935	0	0	253	1	253	7	2	672	0	681
Sportclubs-en raden	62	6	84	–	152	8	0	14	–	23	54	6	70	–	130
Overige sport	1	0	53	–	54	0	0	14	–	14	1	0	39	–	40
<b>Recreatie</b>	37	47	1 211	56	1 351	1	14	118	55	188	36	34	1 093	1	1 163
Openbaar groen	3	–	939	–	942	0	–	60	–	60	3	–	879	–	882
Openluchtrecreatieve voorzieningen	34	47	272	56	409	1	14	58	55	128	33	34	214	1	281
<b>Totaal</b>	1 710	354	3 784	105	5 952	272	88	664	103	1 128	1 437	266	3 120	1	4 825

<sup>1)</sup> Inclusief onverdeelde uitgaven via Cultuurnota.

Toelichting:

Uitgaven = lasten exclusief reserves

Inkomsten = baten exclusief reserves

Saldo = uitgaven verminderd met de inkomsten